

Силабус курсу
Демографічна та етнічна географія України

Освітній ступінь – магістр
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 106 Географія
Освітньо-наукова програма «Географія»
Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – 1 рік, 2 семестр

Компонент освітньої програми: вибірковий

Дні занять: згідно з розкладом занять
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи

Мова викладання: українська

Керівник курсу

д. геог.н., проф. Заставецька Леся Богданівна

Контактна інформація zast.lesia@gmail.com; 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Курс «Демографічна та етнічна географія України» спрямований на вивчення особливостей природного і механічного руху населення на території України та її регіонів, особливостей формування етнічного складу населення нашої країни в різні історичні періоди.

Завданнями навчального курсу є: формування у студентів чіткого розуміння об'єкту, предмету та завдань курсу як наукового напрямку в сучасних умовах та основних наукових положень географії населення; визначити головні геопросторові особливості динаміки чисельності населення нашої країни в різні історичні періоди і особливо в ХХ – на поч. ХХІ ст.; висвітлити основні тенденції сучасної демографічної ситуації в Україні та шляхи її покращення; проаналізувати сучасну демографічну політику в Україні та її ефективність в покращенні демографічних показників населення; ознайомити студентів з рівнем зайнятості населення та особливостями формування трудових ресурсів, видами міграцій, основними міграційними потоками, розселенням населення в межах нашої країни.

Навчальний контент

	Тема	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ОСНОВИ ГЕОГРАФІЇ НАСЕЛЕННЯ	
1	ТЕМА 1. Демогеографія як галузь географії населення. історія розвитку демогеографії в Україні	<i>Знати</i> предметну область та об'єкт дослідження географії населення, її зв'язки з іншими науками, джерельну базу навчальної дисципліни; історичні аспекти формування географії населення як науки в Україні.
2	ТЕМА 2. Чисельність населення. Природний і механічний рух населення	Знати демографічні характеристики населення України та окремих її регіонів; особливості здійснення демографічної політики в Україні. Вміти аналізувати основні демографічні показники: народжуваність, смертність, природний приріст, демографічні коефіцієнти; будувати статеві-вікові піраміди та аналізувати їх; моделювати наслідки різних стратегій демографічної політики. Вміти створювати картографічні твори та моделі, які відображають основні демографічні параметри населення України та окремих її регіонів.
3	ТЕМА 3. Статеві-вікова структура населення	
4	ТЕМА 4. Працересурсний потенціал України	<i>Знати</i> визначення понять «економічно активне населення», «трудові ресурси», «ринок праці», «безробіття»; фактори, які

		мають безпосередній вплив на формування зайнятості та безробіття в сучасному світі, в тому числі і в Україні; основні показники зайнятості населення по галузях господарства в Україні та окремих її регіонах. <i>Вміти</i> аналізувати рівень зайнятості та безробіття в окремих регіонах зокрема та в Україні загалом; здійснювати прогнозування рівня зайнятості та безробіття в Україні по галузях господарства в найближчий період .
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ЕТНІЧНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	
5	ТЕМА 5. Етнічний склад населення України. Формування етнічного складу	<i>Знати</i> визначення понять «етнос», «народ», «нація» та розуміти взаємозв'язок та відмінності між ними; основні теорії походження та розвитку етносів; етнічну структуру населення світу та України. <i>Вміти</i> аналізувати зміни, які відбулись в етнічній структурі населення України впродовж XX- поч. XXI століть та фактори, які на це вплинули.
6	ТЕМА 6. Етнічний склад населення України. Етнічні меншини в Україні	
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	
7	ТЕМА 7. Розселення населення. Форми розселення людей. Міста	<i>Знати</i> трактування категорій географія населення, геоурбаністика, місто, міське поселення, міський спосіб життя, міське середовище, урбанізація, сільське розселення, історичні форми розселення тощо; показники густоти населення в різних регіонах світу та в Україні; фактори, що визначають особливості розміщення населення в сучасний період <i>Знати</i> : соціально-економічні аспекти рівня та якості життя міського та сільського населення України <i>Вміти</i> характеризувати основні форми розселення людей, міські агломерації України, протікання урбанізаційних процесів в нашій країні. <i>Вміти</i> здійснювати SWOT та PEST-аналізи окремих явищ економіко-географічного спрямування, які впливають на якість та спосіб життя населення в міських та сільських населених пунктах; <i>Вміти</i> створювати картографічні твори та моделі, які відображають основні параметри рівня та якості життя населення в Україні.
8	ТЕМА 8. Сільське розселення	

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2	Здатність аналізувати, порівнювати, синтезувати, систематизувати, узагальнювати, генерувати ідеї, набувати нові компетенції змісту географічної науки, встановлювати причинно-наслідкові, просторові (геопросторові, територіальні), логічні, функціональні зв'язки.
ЗК 3	Здатність застосувати навички дослідницької діяльності у вивченні природних і суспільних явищ, соціально-педагогічних процесів, важливих професійних проблем.
СК 5	Здатність використовувати навички роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій в освіті й науці, володіти сучасними геоінформаційними програмними пакетами дослідження географічних явищ та процесів.
СК 9	Здатність розуміти сучасні суспільно-географічні концепції, володіти основами дослідницької діяльності, застосовувати методики суспільно-географічних досліджень
СК 13	Здатність узагальнити засвоєні знання та сформовані вміння у процесах

	теоретичної та практичної підготовки, у формуванні професійних компетентностей у науково-дослідній роботі, під час підготовки та захисту магістерської роботи.
СК 14	Здатність вивчати та аналізувати проблеми відтворення населення, що зумовлені демографічними та соціально-економічними чинниками, етносу як історико-культурного феномену.
РН-3-5	Знає та розуміє сутність сучасних концепцій суспільної географії, принципи структурної і функціональної територіальної організації суспільства
РН-У-8	Вміє досліджувати та аналізувати проблеми відтворення населення (у т.ч. міського), що зумовлені демографічними та соціально-економічними чинниками.

Літературні джерела

1. Блій Г. де, Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з анг. – К.: Либідь, 2004. 740 с.
2. Влах М. Географія населення: Словник-довідник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005.
3. Гладкий О.В., Ішук С.І. Географія міст. Геоурбаністика. Підручник. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2014. 300 с.
4. Гудзеляк І. І. Географія населення: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 256 с.
5. Гудзеляк І.І., Анісімова Г.М. Бібліографічний покажчик наукових видань з географії населення і розселення Західного регіону України // Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000.
6. Гукалова І.В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація. Монографія. – К.: МВС України, 2009.
7. Дронова О.Л. Геоурбаністика : навч. посіб. / О. Л. Дронова. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2014. – 419 с.
8. Підгрушний Г. Міста-метрополіси як новітня форма територіальної організації суспільства / Г. Підгрушний, О. Денисенко // Досвід та перспективи розвитку міст України : [зб. наук. праць]. – 2010. – № 18. – С. 65–78.
9. Омельченко Н. Соціально-географічна урбаністика: досвід та історіографія // Часопис соціально-економічної географії. – Вип. 19(2). – Харків, Вид-во: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2015. - С. 157-164.
10. Функции городов и их влияние на пространство / под. ред. Л.Г. Руденко. — К.: Феникс, 2015. — 292 с.
11. Шаблій О.І. Суспільна географія у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [Вибрані твори] / Олег Шаблій. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 814 с.
12. Global Cities, Present and Future [Електроний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.atkearney.com/research-studies/global-cities-index/full-report>

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) усне опитування, тести, завдання	40
Модуль 2 (теми 5-6) усне опитування, тести, завдання	20
Модуль 3 (теми 7-8)	20
Підсумковий контроль (іспит)	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE